

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

KHOA LUẬT

□□

.....

TRẦN THỊ HỒNG LÊ

**CÁC TỘI PHẠM TRONG LĨNH VỰC TIN HỌC
THEO LUẬT HÌNH SỰ VIỆT NAM**

Chuyên đề nghiên cứu : Luật Hình sự

Mã số : 60 38 40

LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

Người hướng dẫn khoa học : TSKH.PGS. LÊ VĂN CẨM

Hà Nội - 2009
MỤC LỤC

BẢNG KÝ HIỆU VIẾT TẮT

4

ĐẶT VẤN ĐỀ

5

CHƯƠNG 1. MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ TỘI PHẠM TRONG LĨNH VỰC TIN HỌC

- 1.1. Khái quát về tội phạm trong lĩnh vực tin học 12
 - 1.1.1. Ngành công nghệ thông tin và sự ra đời của tội phạm trong lĩnh vực tin học 12
 - 1.1.2. Một số thuật ngữ chuyên ngành liên quan đến tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error!**

Bookmark not defined.

- 1.2. Khái niệm, đặc điểm và phân loại tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.2.1. Khái niệm, đặc điểm của tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.2.1.1. Khái niệm tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.2.1.2. Đặc điểm của tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.2.2. Phân loại tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.3. Các dấu hiệu pháp lý của tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.3.1. Khách thể của tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.3.2. Mặt khách quan của tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.3.3. Chủ thể của tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 1.3.4. Mặt chủ quan của tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

CHƯƠNG 2. QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT VỀ CÁC TỘI PHẠM TRONG LĨNH VỰC TIN HỌC

VÀ THỰC TIỄN XỬ LÝ **Error! Bookmark not defined.**

- 2.1. Quy định về các tội phạm trong lĩnh vực tin học theo pháp luật Việt Nam **Error!**

Bookmark not defined.

- 2.1.1. Quy định pháp luật hình sự về các tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 2.1.2. Quy định pháp luật phi hình sự – một trong các căn cứ để xác định tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 2.2. Thực tiễn xử lý tội phạm trong lĩnh vực tin học tại Việt Nam và nguyên nhân hạn chế

Error! Bookmark not defined.

- 2.2.1. Thực tiễn xử lý tội phạm trong lĩnh vực tin học tại Việt Nam **Error! Bookmark not defined.**

- 2.2.1.1. Tình hình tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 2.2.1.2. Thực tiễn xử lý tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

- 2.2.2. Nguyên nhân hạn chế trong xử lý tội phạm tin học tại Việt Nam **Error! Bookmark not defined.**

2.3. Quy định pháp luật và kinh nghiệm đấu tranh xử lý tội phạm trong lĩnh vực tin học ở một số nước trên thế giới **Error! Bookmark not defined.**

2.3.1. Quy định pháp luật về tội phạm trong lĩnh vực tin học của một số nước trên thế giới

..... **Error! Bookmark not defined.**

2.3.2. Kinh nghiệm đấu tranh, xử lý tội phạm trong lĩnh vực tin học của một số nước trên thế giới. **Error! Bookmark not defined.**

CHƯƠNG 3. VẤN ĐỀ HOÀN THIỆN QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT HÌNH SỰ VỀ CÁC TỘI PHẠM TRONG LĨNH VỰC TIN HỌC VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHỐI HỢP TRONG ĐẤU TRANH PHÒNG CHỐNG LOẠI TỘI PHẠM NÀY Error! Bookmark not defined.

3.1. Hoàn thiện các quy định của pháp luật hình sự Việt Nam về các tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

3.1.1. Sự cần thiết phải hoàn thiện các quy định của pháp luật hình sự Việt Nam về các tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

3.1.2. Phương hướng hoàn thiện các quy định của pháp luật hình sự Việt Nam về các tội phạm trong lĩnh vực tin học **Error! Bookmark not defined.**

3.2. Một số giải pháp phối hợp trong đấu tranh phòng chống các tội phạm trong lĩnh vực tin học ở Việt Nam **Error! Bookmark not defined.**

KẾT LUẬN Error! Bookmark not defined.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

.....

BẢNG KÝ HIỆU VIẾT TẮT

BLHS	: Bộ luật Hình sự
TNHS	: Trách nhiệm hình sự
CNTT	: Công nghệ thông tin

ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Tính cấp thiết của đề tài

Công nghệ thông tin (CNTT) - Thuật ngữ đã trở nên quen thuộc với lời người dù nữ mới chỉ ra đời từ cuối thế kỷ XX. Ngành công nghệ đã này đưa chúng ta đến với một thời đại mới nơi mà trí tuệ máy móc được tạo ra để phục vụ con người. Những chiếc máy tính nhỏ bé thay cho bộ nhớ con người lưu trữ khối lượng thông tin, tri thức khổng lồ của nhân loại. Chúng có thể xử lý những phép toán, những công thức vô cùng phức tạp để thực hiện mục đích của chúng ta. Mạng máy tính liên kết con người ở khắp nơi trên thế giới, trợ giúp cho những giao lưu kinh tế, văn hóa, khoa học... bỏ qua mọi khoảng cách địa lý. Những ứng dụng của khoa học CNTT không dừng lại ở đó mà được phát triển, mở rộng từng ngày với tốc độ như vũ bão.

Sự ra đời, phát triển của CNTT với những thành tựu siêu việt của nó kéo theo sự xuất hiện một loại tội phạm mới - Tội phạm trong lĩnh vực tin học, còn được gọi là “tội phạm công nghệ cao”, “tội phạm trong lĩnh vực CNTT” hay “tội phạm phi truyền thống”. Đây là một loại tội phạm vô cùng nguy hiểm vì hậu quả của nó không chỉ dừng lại ở tác động tới một cá nhân, một tổ chức hay một ngành kinh tế, khoa học mà nó có khả năng gây hậu quả trực tiếp trên phạm vi toàn cầu. Trên các phương tiện thông tin hiện nay đang nổi bật lên đề tài về một vấn nạn: “Tin tặc”. Các hệ thống máy tính, các trang web, mạng máy tính hiện nay thường xuyên bị xâm nhập, hủy hoại, gây rối loạn, đánh cắp thông tin...Việc khắc phục hậu quả của nó để lại những tổn thất chưa thể tính hết được. Phát hiện, xử lý tội phạm này hiện nay cũng là vấn đề nan giải do tội phạm có trình độ rất cao, thủ đoạn phạm tội là những ứng dụng khoa học công nghệ tinh vi và phức tạp. Hành vi phạm tội này diễn ra trong một môi trường phi vật chất vì thế việc tìm kiếm dấu vết, chứng cứ phạm tội và bản thân tội phạm đòi hỏi những người làm công tác điều tra phải có trình độ

chuyên môn cao trong lĩnh vực tin học.

Trên phương diện lý luận, mặc dù là một loại tội phạm nguy hiểm nhưng do mới xuất hiện nên tội phạm trong lĩnh vực tin học còn ít được quan tâm nghiên cứu dưới góc độ pháp lý. Về mặt khoa học thông tin, trên thế giới các nhà nghiên cứu đã tìm ra một số loại “vũ khí”, công cụ tin học để chống lại tội phạm trong lĩnh vực tin học. Tuy nhiên, vấn đề bảo mật thông tin, đảm bảo an toàn, chuẩn xác cho hệ thống thông tin tồn tại vẫn chưa có giải pháp thật sự hữu hiệu. Yêu cầu bức thiết của việc phòng chống tội phạm được đặt ra nhưng khoa học pháp lý nghiên cứu về lĩnh vực này hầu như còn bỏ ngỏ. Các công trình nghiên cứu cơ quy mô xứng đáng về tội phạm trong lĩnh vực tin học chưa được các nhà luật học tiến hành. Sự chú ý của các nhà lập pháp tới loại tội phạm nguy hiểm trên cũng còn ở mức độ ít ỏi. Có nhiều quốc gia trên thế giới chưa có luật chống tội phạm CNTT. Vì vậy tình trạng phát hiện người xâm hại các lợi ích của người khác, của cộng đồng trong lĩnh vực này nhưng không thể xử lý được không phải là hiếm. Ở những quốc gia mà trình độ lập pháp cao hơn, theo kịp thực tiễn hơn thì tội phạm trong lĩnh vực CNTT đã có các quy phạm pháp luật điều chỉnh. Tuy nhiên, ngay cả ở những quốc gia này thì tình trạng không thể xử lý được tội phạm như ở trên cũng không thể tránh khỏi. Sở dĩ như vậy vì mặc dù đã có những quy định xử lý tội phạm nhưng những định đề chưa đầy đủ do bản chất pháp lý, đặc trưng, các yếu tố cấu thành của loại tội phạm mới này chưa được nghiên cứu một cách toàn diện. Đó là vấn đề cấp thiết đang đặt ra cho các nhà luật học nói chung và người nghiên cứu khoa học luật hình sự nói riêng.

Trên phương diện thực tiễn, tại Việt Nam, Bộ luật Hình sự 1999 là bộ luật đầu tiên có quy định về tội phạm trong lĩnh vực CNTT nhưng trong 8 năm qua vẫn chưa có vụ xét xử về hình sự nào đối với những tội phạm trong lĩnh vực này dù đã, đang và tiếp tục xảy ra. Tình trạng đã xuất phát từ nhiều

nguyên nhân nhưng chủ yếu là do các quy định của Bộ luật Hình sự về tội phạm này vẫn chưa được giải thích chính xác và thống nhất. Hơn nữa, những quy định của Bộ luật cũng không đầy đủ và xa rời thực tiễn.

Vì vậy, việc nghiên cứu sâu sắc hơn nữa để làm sáng tỏ về mặt khoa học những vấn đề bản chất pháp lý, đặc trưng, các yếu tố cấu thành của tội phạm trong lĩnh vực tin học và diễn biến, nguyên nhân, điều kiện của tội phạm này trong thực tiễn, đồng thời đưa ra những giải pháp hoàn thiện quy định của pháp luật hình sự trong lĩnh vực này không những có ý nghĩa *lý luận-thực tiễn* quan trọng, mà còn là vấn đề mang tính cấp thiết. Đây chính là lý do luận chứng cho việc tôi quyết định lựa chọn đề tài “*Các tội phạm trong lĩnh vực tin học theo Luật hình sự Việt Nam*” làm đề tài luận văn thạc sĩ luật học của mình.

2. Tình hình nghiên cứu

Tội phạm trong lĩnh vực tin học là loại tội phạm phi truyền thống, ra đời cùng với nền công nghệ cao và có khả năng gây hậu quả nguy hiểm cho xã hội không bị giới hạn về không gian. Vậy nên, các nước có nền khoa học công nghệ tiên tiến hiện nay đã dành sự quan tâm đáng kể đến việc xây dựng quy phạm pháp luật làm cơ sở đấu tranh chống tội phạm này, đặc biệt ở Liên minh châu Âu và Mỹ. Tuy nhiên, những văn bản pháp luật đã được xây dựng hầu như quy định chế tài ít nghiêm khắc đối với tội phạm trong lĩnh vực tin học hoặc điều chỉnh một phạm vi rộng, không phân biệt giữa tội phạm trong lĩnh vực tin học với các tội phạm truyền thống có liên quan đến tin học... Thậm chí, ở rất nhiều nơi trên thế giới, pháp luật hình sự của nhà nước chưa hề có quy định về tội phạm trong lĩnh vực tin học.

Ở Việt Nam, tội phạm trong lĩnh vực tin học được quy định trong Bộ luật Hình sự 1999 với 3 điều luật (Điều 224, 225, 226) được đặt trong Chương

XIX - Chương về các tội xâm phạm trật tự công cộng, an tồn công cộng. Tuy nhiên, đây mới chỉ là những quy định về một số hành vi trực tiếp tấn công dữ

liệu máy tính, xâm hại trật tự an ninh CNTT chứ chưa đề cập tới hành vi sử dụng CNTT như công cụ phạm tội.

Cũng giống như phương diện *lập pháp*, trên phương diện *lý luận* tội phạm trong lĩnh vực tin học vẫn chưa được quan tâm một cách đúng mức mặc dù đây là một loại tội phạm nguy hiểm và rất khó đấu tranh. Cho đến nay, chưa có một công trình khoa học nào nghiên cứu một cách công phu và đầy đủ ở cấp độ một *luận văn thạc sĩ* hay một *luận án tiến sĩ* về đề tài này. Thậm chí, trong giới khoa học rất ít nghiên cứu có tính chuyên ngành của khoa học luật hình sự về tội phạm trong lĩnh vực tin học mà chủ yếu là các nghiên cứu ở phương diện kỹ thuật, công nghệ để phòng chống tội phạm này.

Hiện nay, công trình khoa học đáng chú ý nhất trong lĩnh vực này có thể kể đến sách chuyên khảo : *Tội phạm trong lĩnh vực CNTT* do TS Phạm Văn Lợi chủ biên (NXB Tọa pháp - 2007).

Ngoài ra, tội phạm trong lĩnh vực tin học còn được đề cập trong một số giáo trình và sách tham khảo như: 1) *Giáo trình luật Hình sự Việt Nam phần riêng* - NXB Đại học Quốc gia Hà Nội – 2003, TSKH. Lê Cẩm (chủ biên). 2) *Hoàn thiện pháp luật Hình sự Việt Nam trong giai đoạn xây dựng nhà nước pháp quyền*, NXB Công an nhân dân năm 1999 của TSKH.Lê Cẩm . 3) *Tội phạm học Việt Nam hiện đại và phòng ngừa tội phạm* – NXB Công An Nhân Dân – 2001 của PGS.TS Nguyễn Xuân Yêm. Hoặc được đề cập đến trong một số (rất hiếm) bài viết trên các tạp chí chuyên ngành.

Tuy nhiên, tất cả những nghiên cứu trên đây của các tác giả mới ở dưới dạng là các bài viết đăng trên tạp chí khoa học chuyên ngành, một phần, mục trong các giáo trình, sách chuyên khảo hay sách tham khảo, hoặc mới chỉ xem xét vấn đề ở cấp độ một khía luận tốt nghiệp cử nhân luật học. Cĩ nghĩa là cho

đến nay trong khoa học Luật hình sự của Việt Nam chưa có công trình nghiên cứu nào đề cập riêng đến tội phạm trong lĩnh vực tin học một cách chuyên sâu.

Đặc biệt, nhiều vấn đề lý luận và các quy định pháp luật thực định về tội phạm trong lĩnh vực tin học đòi phải được tiếp tục nghiên cứu một cách toàn diện, chuyên khảo và sâu sắc hơn.

3. Phạm vi nghiên cứu

Tội phạm trong lĩnh vực tin học là tội phạm của thế giới hiện đại, liên quan chặt chẽ đến công nghệ tin học, hành vi phạm tội thường diễn ra trong môi trường ảo, thủ đoạn phạm tội tinh vi, phức tạp, người phạm tội có trình độ cao. Bởi vậy, phạm vi nghiên cứu của luận văn chỉ xem xét và giải quyết một số vấn đề lý luận và thực tiễn cơ bản về tội phạm này, mà cụ thể là:

- 1) Khái niệm, sự ra đời của tội phạm trong lĩnh vực tin học;
- 2) **Sự khác biệt của tội phạm trong lĩnh vực tin học so với các loại tội phạm truyền thống;**
- 3) **Phân loại tội phạm trong lĩnh vực tin học;**
- 4) **Phân tích các dấu hiệu cấu thành của tội phạm trong lĩnh vực tin học;**
- 5) **Trách nhiệm pháp lý của tội phạm trong lĩnh vực tin học theo pháp luật Việt Nam**
- 7) Trên cơ sở nghiên cứu trên, đưa ra các giải pháp hoàn thiện các quy định của pháp luật hình sự Việt Nam về tội phạm trong lĩnh vực tin học.

4. Nhiệm vụ nghiên cứu

Với phạm vi nghiên cứu nêu trên trong luận văn này, tác giả tập trung vào giải quyết những nhiệm vụ chính như sau:

- 1) Xây dựng định nghĩa khoa học của khái niệm tội phạm trong lĩnh vực tin

học

2) Nghiên cứu và phân tích các đặc điểm cơ bản của tội phạm trong lĩnh vực tin học để làm rõ sự khác biệt giữa tội phạm này với các tội phạm truyền thống

3) Phân tích trách nhiệm pháp lý của tội phạm trong lĩnh vực tin học được

quy định của Bộ luật hình sự năm 1999 và các văn bản pháp luật khác. Từ đó phân tích một số những bất cập của hệ thống quy định này.

4) Luận chứng cho sự cần thiết phải hoàn thiện các quy định của pháp luật hình sự Việt Nam về tội phạm trong lĩnh vực tin học, đưa ra những phương hướng, giải pháp hoàn thiện quy định về tội phạm trong lĩnh vực tin học trong Bộ luật hình sự năm 1999

5. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

Để đạt được những mục đích đã đặt ra trên cơ sở lý luận là phép duy vật biện chứng và duy vật lịch sử, luận văn đã sử dụng một số phương pháp nghiên cứu như: phương pháp so sánh, phân tích tài liệu, phương pháp tổng hợp, cũng như những thành tựu của khoa học Luật hình sự, khoa học luật tố tụng hình sự, xã hội học pháp luật; v.v... trong các công trình của các nhà khoa học-luật gia ở trong và ngoài nước.

Ngoài ra, việc nghiên cứu đề tài còn dựa vào thông tin trên mạng Internet và các tạp chí chuyên ngành để phân tích và đánh giá, tổng hợp các tri thức khoa học Luật hình sự.

6. Ý nghĩa lý luận, thực tiễn và điểm mới về khoa học của luận văn

Ý nghĩa lý luận và thực tiễn quan trọng của luận văn là ở chỗ tác giả đã làm rõ khái niệm, các đặc điểm cơ bản, dấu hiệu pháp lý của tội phạm trong lĩnh vực tin học; phân tích hệ thống quy định của pháp luật hiện hành về trách nhiệm pháp lý của tội phạm trong lĩnh vực tin học, đồng thời đưa ra các kiến nghị hoàn thiện các quy định này ở khía cạnh lập pháp và các giải pháp phối hợp đấu tranh phòng chống tội phạm trong lĩnh vực tin học trong thực tiễn.

Về điểm mới về khoa học của luận văn ở một chừng mực nhất định có thể khẳng định rằng, đây là nghiên cứu chuyên khảo đồng bộ đầu tiên ở cấp độ một

luan văn thạc sĩ đề cập riêng đến tội phạm trong lĩnh vực tin học trong khoa học Luật hình sự Việt Nam. Điều đó càng trở nên quan trọng hơn vì đây là một loại tội

phạm mới, thực tiễn ở Việt Nam đã diễn ra những chuyện xét xử được về hình sự một hành vi phạm tội nào. Ngoài ra, nó còn có ý nghĩa làm tài liệu tham khảo cần thiết cho các cán bộ nghiên cứu khoa học, cán bộ giảng dạy, nghiên cứu sinh, học viên cao học và sinh viên thuộc chuyên ngành Tố pháp hình sự.

7. Bố cục của Luận văn

Ngoài Phần mở đầu, Kết luận, Danh mục tài liệu tham khảo, Luận văn bao gồm ba chương với kết cấu như sau:

Chương 1: Một số vấn đề chung về tội phạm trong lĩnh vực tin học

Chương 2: Trách nhiệm pháp lý của tội phạm trong lĩnh vực tin học và thực tiễn xử lý

Chương 3: Vấn đề hoàn thiện quy định pháp luật hình sự về tội phạm trong lĩnh vực tin học và một số giải pháp phối hợp trong đấu tranh phòng chống tội phạm này

Nghiên cứu về tội phạm tin học đòi hỏi đồng thời kiến thức chuyên môn về CNTT, sự am hiểu khoa học pháp lý nói chung, khoa học luật hình sự nói riêng và khối lượng lớn thời gian, công sức nghiên cứu cả về mặt lý luận lẫn thực tiễn tội phạm. Do chưa thể đáp ứng đầy đủ những đòi hỏi đã nêu luận văn không tránh khỏi những thiếu sót. Tác giả rất mong nhận được và xin chân thành cảm ơn các ý kiến phê bình, đóng góp của mọi độc giả quan tâm đến luận văn.

MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ TỘI PHẠM TRONG LĨNH VỰC TIN HỌC

Khái quát về tội phạm trong lĩnh vực tin học

Ngành công nghệ thông tin và sự ra đời của tội phạm trong lĩnh vực tin học

Cuộc cách mạng vi tính hĩa tồn cầu cuối thế kỷ XX mà trung tâm của nĩ là những chiếc máy tính kì diệu là một bước nhảy vọt vĩ đại của tồn thể nhân loại. Chính cuộc cách mạng này đã đưa con người đến với một nền công nghệ vượt trội: CNTT. Do tính siêu việt của nĩ mà CNTT được gọi tên bằng thuật ngữ “công nghệ cao”.

Sau cuộc chiến tranh thế giới thứ hai, những chiếc máy tính sơ khai ra đời với kích thước khổng lồ và ở thời kì này chúng mới chỉ là những cỗ máy phục vụ chiến tranh và mục đích quân sự. Vào cuối những năm 70 của thế kỉ XX, những chiếc máy tính cá nhân (PC) nhỏ hơn và cĩ tốc độ mạnh hơn đã chiếm được vị trí độc tôn. Một số công ty ở Châu Âu và Mỹ bắt đầu bước vào lĩnh vực sản xuất kinh doanh máy tính.

Những chiếc máy tính đã dần trở nên không thể thiếu được trong đời sống nhân loại. Và vi tính hĩa – Cuộc cách mạng bùng nổ trên tồn cầu cuối thế kỷ 20 mở ra kỷ nguyên phát triển tột bậc của CNTT với sự ra đời của Internet.

Internet là một phương pháp ghép nối các mạng máy tính hiện hành, phát triển một cách rộng rãi tầm hoạt động của từng hệ thống thành viên. Mạng Internet nguyên thủy được thiết kế nhằm mục đích phục vụ việc cung cấp thông tin cho giới khoa học, nên công nghệ của nĩ cho phép mọi hệ thống đều cĩ thể liên kết với nĩ thông qua một cổng điện tử. Theo cách đi, cĩ hàng

ngàn hệ máy tính hợp tác, cũng như nhiều hệ thống dịch vụ thư điện tử cũ thu phí, như MCI và Compuserver, đã trở thành thành viên của Internet.

Sự ra đời của mạng diện rộng Internet như một công cụ tồn cầu, thư viện lưu trữ và trung tâm mua bán đã khiến các công ty viễn thông phút chốc trở nên vô cùng giàu có và có vai trò cực kỳ quan trọng. Internet đã vẽ nên viễn cảnh huy hoàng về một thế giới không bị chia cắt. Internet làm đảo lộn cuộc sống của nhân loại, cuốn hàng tỷ người sinh hoạt và làm việc theo những thói quen mới. Nó tạo điều kiện cho con người, nhưng cũng bắt con người phụ thuộc vào một thế lực vô hình [29].

Nền công nghệ mới đem lại rất nhiều lợi ích nhưng đi kèm với nó là những nguy cơ không nhỏ: sự xuất hiện một loại tội phạm phi truyền thống: tội phạm trong lĩnh vực tin học. Trước hết là vấn đề an ninh, độ tin cậy của thông tin trên Internet. Do dễ dàng trong thủ tục nối với Internet nên ai cũng có thể phát đi thông tin riêng của mình và cũng dễ dàng thực hiện việc sao chép các dữ liệu rồi lại phát đi dưới một tên khác, hoặc có một sự cải biên không đáng kể. Qua Internet, đã xảy ra nhiều vụ đánh cắp bí mật quốc gia, nhiều hoạt động tội phạm, gian lận, đầu cơ, tuyên truyền tài liệu phản động và văn hóa phẩm đồi trụy. Ví dụ như ở Mỹ, theo thống kê năm 2001 có khoảng 85% trang web của các tổ chức chính phủ, các tập đoàn kinh tế và tổ chức đoàn thể khác đã bị hacker tấn công. Theo báo cáo của Cục Điều tra Liên bang Mỹ (FBI) và ủy ban Bảo mật máy điện toán Mỹ (CSI), thiệt hại do các hacker (tội phạm tin học) này gây ra ít nhất 377 triệu USD. Tuy nhiên dĩ nhiên chỉ là con số do 35% trong tổng số các tổ chức bị hacker xâm nhập công bố [40].

Việc tạo ra, lan truyền các virus trong hệ thống máy tính là một trong những hoạt động điển hình của tội phạm trong lĩnh vực tin học. Người dùng máy tính chỉ mới biết đến virus trong vài năm trở lại đây, nhưng thật ra, virus đã có từ B. Sách giáo khoa, giáo trình, sách tham khảo:

- *Tiếng Anh:*

1. Catherine H.Conly and J. Thomas McEwen, (1990), *Computer Crime*, NIJ Reports.
2. Dorothy E. Denning; William E. Baugh Jr, (1999), *Hiding crimes in cyberspace*, Published in: Information - Communication & Society, Volume 2, Issue 3, Routledge Publisher, USA.
3. P.N. Grabosky and Russell G. Smith, (1997), *Telecommunications and Crime: Regulatory dilemmas*, Law & Policy, Vol 19, No 3, Blackwell Publisher, Oxford, UK.
4. P.N. Grabosky and Russell G. Smith, (1999), *Crime in the Digital Age: Controlling Telecommunications and Cyberspace Illegalities*, Transaction Publishers.
5. Fukio Nakane, (2002), *The Penal Code of Japan*, Printed by Heibunsha Printing Co.

- Tiếng Việt:
6. TSKH Lê Cẩm (chủ biên), (2001), *GT Luật hình sự phần chung*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
7. TSKH. Lê Cẩm (chủ biên), (2003), *Giáo trình luật Hình sự Việt Nam phần riêng*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
8. TSKH.Lê Cẩm, (1999), *Hồn thiện pháp luật Hình sự Việt Nam trong giai đoạn xây dựng nhà nước pháp quyền*, NXB Công an nhân dân.
9. Vũ Ngọc Cừ, *Virus máy tính*, (1997), *Bản chất, hiện tượng, phòng*

***nhiễm và tiêu diệt*, NXB Khoa học & Kỹ thuật.**

10. TS. Phạm Văn Lợi (chủ biên), (2007), Tội phạm trong lĩnh vực Công nghệ thông tin, NXB Tư pháp.

11. PGS.TS Nguyễn Xuân Yêm, (2001), Tội phạm học Việt Nam hiện đại và phệng ngừa tội phạm – NXB Công An Nhân Dân.

12. Nguyễn Như Ý (chủ biên), (2008), **Đại từ điển tiếng Việt**, NXB Đại học Quốc gia TP Hồ Chí Minh.

13. *Từ điển tin học*, Từ điển điện tử Lạc Việt MTD, (2002), Công ty cổ phần Tin học Lạc Việt.

14. *Từ điển Điện tử - Tin học - Truyền thông Anh Việt*, (1997), Ban từ điển, Nxb Khoa học & Kỹ thuật.

C. Bài báo, phăng sự:

15. Đinh Tiến Dũng, “Nhận thức về tội phạm công nghệ cao và một số giải pháp nâng cao hiệu quả phăng ngừa, ngăn chặn loại tội phạm này”, *Tạp chí Dân chủ và Pháp luật*, số chuyên đề sửa đổi, bổ sung BLHS năm 1999, năm 2008.

16. Nguyễn Hữu Hùng, “Internet”, *Tạp chí Thông tin Khoa học Công nghệ*, số 1, năm 1998.

17. Đỗ Thanh Hương, “Hacker mũ đen” những tên tội phạm ảo trên màn hình vi tính, *An ninh Thế giới*, số ra ngày 15/4/2004.

18. Dương Tuyết Miên & Nguyễn Ngọc Khanh, “Tội phạm vi tính”, *Tạp chí Tia án nhân dân*, số 5, năm 2000.

19. Nguyễn Mạnh Tồn, “Tìm hiểu về tội phạm tin học”, *Tạp chí Kiểm sát*, số 1, năm 2002.

20. Nong Xuân Trường, “Tội phạm tin học và các biện pháp đấu tranh chống tội phạm tin học tại Hàn Quốc”, *Tạp chí Kiểm sát*, số 10, năm 2003.

21. Nguyễn Văn Thuyết, “Đấu tranh với các tội phạm cũ liên quan đến sử dụng máy tính tại Australia”, *Tạp chí Kiểm sát*, số 8, năm 2002.

22. Trịnh Tiến Việt, “Tình hình tội phạm tin học trên thế giới, kinh nghiệm đấu tranh phòng chống và vấn đề tiếp thu vào Việt Nam”, *Tạp chí Tòa án nhân dân*, số 7, năm 2006.

23. GS.TS Nguyễn Xuân Yêm, “Phệng chống tội phạm sử dụng công nghệ cao trong thời kỳ hội nhập quốc tế”, *Báo An ninh*, số ra ngày 16/5/2007.

24. Thế Phong, “Bức tranh tồn cảnh an ninh mạng năm 2006 - phần I”, *Báo điện tử vietnamnet* thuộc Bộ Bưu chính Viễn thông, ngày 28/3/2006. Xem tại: <http://www.vnn.vn/cntt/2007/01/651849/>

25. Thế Phong, “Bức tranh tồn cảnh an ninh mạng năm 2006 - phần II”, *Báo điện tử vietnamnet* thuộc Bộ Bưu chính Viễn thông, ngày 28/3/2006. Xem tại: <http://vietnamnet.vn/cntt/2007/01/654104/>

26. Số Chuyên đề về Luật hình sự của một số nước trên thế giới. Tạp chí

27. 85% trang web của Mỹ bị hacker tấn công, trên VnExpress.net ngày 20/01/2002.

28. Thế Phong và Hồng Hùng, Tấn công DOS: hiểm họa khôn lường, báo điện tử Vietnamnet thuộc Bộ Bưu chính Viễn thông, ngày 28/3/2006. Xem tại: <http://vietnamnet.vn/cntt/vienthong/2006/03/554662/>

29. Hàng nghìn password internet bị đánh cắp, trên vnexpress.net ngày 13/3/2001 (Xem tại địa chỉ: <http://www.vnexpress.net/GL/Vi-tinh/Hacker-Virus/2001/03/3B9AE9DE/>)

30. T.Tú và V. Bình, Tin tặc tiếp tục gây nhiễu các website nội địa, trên trang vnexpress.net ngày 21/5/2001 (Xem tại địa chỉ:

31. Văn Bình, HackerVN tấn công vào website cơ quan nhà nước, trên trang vnexpress.net ngày 11/6/2001 (Xem tại địa chỉ:

<http://www.vnexpress.net/GL/Vi-tinh/Hacker-Virus/2001/06/3B9B14BA>)

32. Hồng Mai, Các website Việt – Nguy cơ bị tin tặc tấn công, Báo Công an nhân dân điện tử, ngày 30/6/2008, nguồn: <http://ca.cand.com.vn/>

33. Trần Khoi, Đề nghị truy tố 10 bị can làm giả thẻ tín dụng, báo Tiền phong, số ra ngày 4/12/2006.

34. Hacker trộm hơn 400 triệu đồng qua mạng, báo Lao động, số ra ngày 24/8/2007

35. Hai hacker Việt Nam tiếp tay cho tội phạm quốc tế, trên báo Công an nhân dân điện tử ngày 25/3/2007 nguồn: <http://ca.cand.com.vn/>

36. Kẻ âm mưu chiếm đoạt tiền ngân hàng qua mạng internet sa lưới, báo Công an nhân dân điện tử ngày 11/8/2005. Xem tại:

<http://ca.cand.com.vn/vivn/anninhkinhte/phongsudieutra/2007/1/60097.cand>

37. Hacker Anh khiếu nại vì bị kết án khi chưa cĩ luật, trên vnexpress.net ngày 4/9/2001. Xem tại:

<http://www.vnexpress.net/GL/Vitinh/HackerVirus/2001/09/3B9B41FB/>

38. Hacker được tha bổng tại Argentina, trên vnexpress.net ngày 16/4/2002. Xem tại:

<http://www.vnexpress.net/GL/Vitinh/HackerVirus/2002/04/3B9BB28A/>

39. Lực lượng đặc nhiệm Cyber Force của Cảnh sát Nhật Bản, báo

40. Thảo Phu, Tuyên chiến với tội phạm máy tính, Báo Echip số 50/2003.

41. Cảnh sát mạng chống tội phạm mạng: Chạy đua với thời gian, Báo điện tử Vietnamnet thuộc Bộ Bưu chính Viễn thông, ngày 22/09/2004, xem tại:

42. Thanh Tú, Chính phủ Anh lập website cảnh báo virus, Báo Thanh niên online ngày 26/2/2005. Xem tại:

<http://www.thanhnienvn.com.vn/CNTT/2005/4/4/82870.tno>

43. Lịch sử hacker Việt Nam - website <http://www.hackervn.net/>

44. Virus Xrobot phát tán mạnh qua Yahoo Messenger, Báo lao động điện tử ngày 10/4/2006. Xem tại:

[http://www1.laodong.com.vn/pls/bld/display\\$.htnoidung\(42,153699\)](http://www1.laodong.com.vn/pls/bld/display$.htnoidung(42,153699))